

го уявлення про роль діджітал-комунікації.

Використання високотехнологічних комунікацій дозволяє корінним чином змінити весь простір вищої освіти, так як змушує керівників вузів переглянути ставлення до систем інформації та їх прозорості, що не тільки дозволяє більш чітко визначити цільові аудиторії, завдання та вимоги до основного інструменту – сайту закладу вищої освіти, але і оптимізувати механізми державного та громадського контролю за розвитком системи вищої освіти.

1. Чумиков А.Н. Маркетинг в вузах: учебник для вузов / А.Н. Чумиков, М.П. Бочаров. – М.: Инфра-М, Дело, 2008. - 496 с.

2. Оцінка чисельності наявного населення (станом на 1 грудня 2019 року без врахування непідконтрольні території АР Крим, Донецької та Луганської областей України URL: <https://buhgalter.com.ua/upload/news/2020/1/%d0%.pdf>.

3. Баталова А. С. Специфика маркетинговых коммуникаций на рынке образовательных услуг // Экономическая наука и практика: материалы междунар. науч. конф. - Чита: Изд. Молодой ученый, 2012. - С. 110-114. – URL: <https://moluch.ru/conf/econ/archive/14/1867/> (дата обращения: 22.01.2020).

10. Дослідження інтернет-аудиторії України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.inau.org.ua/analytics_vuq.phtml.

Капінус М. А., студентка
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Шиян А. Г., старший викладач
кафедри кримінально-правових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ, ЯКЕ МІСТИТЬ ВІДОМОСТІ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ

Успішність виконання Україною своїх державницьких функцій певною мірою залежить від збереження в таємниці окремих аспектів своєї економічної, наукової, оборонної та деяких інших видів діяльності.

Для цього використовується низка правових, організаційних і технічних заходів, спрямованих на засекречування інформації, яка містить державну таємницю. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 року № 3855-ХІІ державна таємниця визначається як вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку,

розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою [1]. Державна таємниця як інформація секретного характеру підлягає кримінально-правовій охороні. Забезпечення саме кримінально-правової охорони державної таємниці свідчить про суспільну важливість такого об'єкта відносин та про серйозну можливу шкоду, яка буде завдана тим, що на нього буде здійснено посягання [2, с. 227].

Необхідність використання відомостей, що становлять державну таємницю, може виникнути і під час кримінального провадження. Це можуть бути операції з різними носіями таємної інформації.

В умовах загальнодержавного посиленого контролю за зберіганням та використанням таємної інформації (тим більше в умовах неоголошеної війни, яка ведеться Російською Федерацією проти України) кримінальне процесуальне законодавство України не може не приділяти увагу особливостям ведення кримінального провадження, що містить державну таємницю.

З іншого боку, кримінальне провадження має здійснюватися на засадах змагальності та забезпечення права на захист, гласності та відкритості судового процесу. Для цього заінтересованим учасникам кримінального провадження, передусім стороні захисту, потрібно надати можливість ознайомитися з усіма матеріалами провадження.

Адже учасникам, які належним чином ознайомлені з матеріалами, набагато простіше зрозуміти логіку дій органу досудового розслідування, прокурора і суду в ході кримінального провадження, прийняття ними відповідних процесуальних рішень, і, як наслідок, – у них будуть відсутні сумніви щодо об'єктивності та справедливості цих рішень. Проблеми, пов'язані із функціонуванням кримінального провадження, яке містить відомості про державну таємницю, були предметом дослідження багатьох науковців, зокрема таких як Ю.П. Аленін, Ю.М. Грошевий, Крет Г.Р., Л.М. Лобойко, М.А. Погорецький, В.І. Сліпченко, Л.Д. Удалова та ін. Однак, незважаючи на це, деякі питання залишаються дослідженими досить поверхово. Насамперед, це стосується правового регулювання допуску осіб до участі в кримінальному провадженні, що містить державну таємницю, та їх ознайомлення з цими матеріалами. У Кримінальному процесуальному кодексі України 2012 року (далі – КПК) правовому регулюванню особливостей кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю, присвячена самостійна глава – 40 (ст.ст. 517, 518) [3], якою визначаються особливості досудового розслідування і судового розгляду такої категорії кримінальних проваджень.

На наш погляд, концентрація цих положень в окремій главі КПК є доцільним і правильним рішенням законодавця. Втім, слід погодитися з думкою тих вчених, які вважають, що статті 517 та 518 КПК недостатньо узгоджені з іншими статтями цього Закону. Крім КПК України, кримінальне провадження, яке містить відомості про державну таємницю, проводиться з до-

триманням вимог Конституції України, КК України, Законів України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ «Про державну таємницю», «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ, Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (затвердженого наказом Служби безпеки України від 23 грудня 2020 року № 383), Порядку організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2013 № 939), міжнародних договорів та інших нормативно-правових актів. Положення зазначених нормативно-правових актів направлені на забезпечення вимог ч. 1 ст. 517 КПК, яка вимагає, щоб досудове розслідування та судове провадження у кримінальному провадженні, що містить відомості про державну таємницю, проводилося з дотриманням режиму секретності. В межах здійснюваного дослідження актуальними є питання загальних положень (особливостей) кримінального провадження, яке містить відомості про державну таємницю.

Аналіз сучасного законодавства щодо порядку кримінального провадження, яке містить зазначені відомості, дозволяє виокремити такі основні гарантії забезпечення збереження державної таємниці.

1. Особи, на яких покладено обов'язок здійснення такого кримінального провадження (слідчий, прокурор, слідчий суддя, суддя), повинні мати допуск до державної таємниці відповідної форми з правом доступу до конкретної секретної інформації (категорії секретної інформації), а також її матеріальних носіїв. Документ про такий доступ (довідка) має міститися у відповідному кримінальному провадженні.

2. Всі процесуальні рішення цих осіб (постанови, клопотання, обвинувальні акти, ухвали, вироки) не повинні містити секретні відомості. Якщо для мотивування рішення потрібно зазначити відомості про таку інформацію, це необхідно зробити без наведення в рішенні їх змісту.

3. Підозрюваний чи обвинувачений бере участь у такому кримінальному провадженні без оформлення допуску до державної таємниці тільки після того, як йому: а) будуть роз'яснені вимоги статті 28 Закону України «Про державну таємницю»; б) попереджено про кримінальну відповідальність за розголошення секретних відомостей.

4. Доступ до матеріалів, які містять відомості, що становлять державну таємницю, надається тільки тим захисникам та законним представникам підозрюваного, обвинуваченого, потерпілому та їхнім представникам, перекладачу, експерту, спеціалісту, секретарю судового засідання, судовому розпоряднику, яким надано допуск до державної таємниці та які потребують його під час здійснення своїх прав і обов'язків, передбачених КПК, виходячи з обставин, встановлених під час кримінального провадження. Крім цього, рішення про надання доступу до конкретної таємної інформації та її матеріальних носіїв цим особам керівник органу досудового розслідування, прокурор, суд повинні оформити відповідним наказом або письмовим розпорядженням.

5. Проведення експертизи щодо законності віднесення інформації у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку до державної таємниці, зміни ступеня секретності цієї інформації та її розсекречування, підготовка висновку щодо завданої національній безпеці України шкоди у разі розголошення секретної інформації чи втрати матеріальних носіїв такої інформації здійснюється посадовою особою, на яку покладено виконання функцій державного експерта з питань таємниць, відповідно до закону у сфері державної таємниці. Якщо під час проведення експертизи використовуються методики, технології чи інформація, що містять охоронювану державною таємницю, в описовій частині висновку експертизи ці відомості не зазначаються.

6. Під час досудового розслідування слідчий суддя, а в ході судового розгляду - суд може прийняти рішення про здійснення кримінального провадження у закритому судовому засіданні. Таке рішення може стосуватися усього судового провадження або його окремої частини, залежно від того, наскільки відкрите судове провадження може призвести до розголошення охоронюваної законом таємниці.

7. На матеріали кримінального провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю, поширюються правила секретного діловодства.

З викладених (хоча і не повною мірою) особливостей кримінального провадження, яке містить відомості про державну таємницю, є можливість констатувати, що в кримінальному судочинстві України запроваджено чимало позитивних нововведень по цьому специфічному провадженню. Однак, аналізуючи ситуацію в Україні та порівнюючи її зі станом подібного кримінального провадження в деяких інших державах світу, слід відмітити, що вітчизняне законодавство на сьогоднішній день ще не є досконалим і потребує відповідного корегування.

На наш погляд, таким законодавчим корегуванням потрібно забезпечити: здійснення правосуддя по зазначених кримінальних провадженнях суддями, а також присяжними в період виконання своїх правосудних обов'язків без допуску до державної таємниці. З метою збереження державної таємниці від останніх відбирається підписка про нерозголошення відомостей, що становлять державну таємницю; участь захисника підозрюваного (обвинуваченого) у кримінальному провадженні без оформлення допуску до державної таємниці. З метою збереження державної таємниці захисник допускається до провадження тільки після роз'яснення йому вимог статті 28 Закону України «Про державну таємницю» та попередження про кримінальну відповідальність за розголошення відомостей, що становлять державну таємницю; можливість для потерпілого та його представника, підозрюваного, обвинуваченого, його захисника та законного представника з метою підготовки до представництва або захисту робити виписки та копії з матеріалів, що містять державну таємницю.

Виписки та копії зберігаються з дотриманням вимог режиму секретнос-

ті: під час досудового розслідування – в приміщенні органу досудового розслідування, під час судового провадження – в приміщенні суду. Ознайомлення зі змістом виписок та копій будь-кого, крім особи, яка їх зробила, не допускається без дозволу такої особи. Є всі підстави вважати, що в разі законодавчого закріплення цих правових положень будуть забезпечені як необхідні умови для захисту подібної інформації, так і належний захист прав та законних інтересів певних учасників кримінального провадження.

1. Закон України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 р. № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.

2. Трембач І.І. Поняття державної таємниці як об'єкта кримінально-правової охорони / І.І. Трембач // *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спецвипуск*. 2017, ч. 1. С. 227-230.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 3 серп. 2020 р. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2020. 452 с.

Карпенко В. О., курсант
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Рижков Е.В. к.ю.н., доц.,
завідувач кафедри економічної
та інформаційної безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

В останній час, в Україні спостерігається стрімке та інтенсивне впровадження інформаційних технологій у всі сфери життєдіяльності держави, у тому числі і в діяльність Національної поліції України. У наші дні майже неможливо уявити діяльність правоохоронних органів без використання таких технологій, а також інформаційного забезпечення, накопичення та систематизації інформаційних ресурсів у базах даних.

Основними тенденціями розвитку інформаційних систем у правоохоронній сфері є: вдосконалення форм і методів управління системами інформаційного забезпечення; використання ефективних комп'ютерних мереж; застосування спеціалізованих засобів захисту інформації; обмін кримінологічною інформацією на міждержавному рівні тощо.

Інформаційно-аналітична діяльність являє собою сукупність дій на основі концепцій, методів та засобів для ефективного збору, накопичення, обробки та аналізу даних з метою обґрунтування та прийняття рішень [1, с.242].